

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до статті 111 Кримінального кодексу України щодо
розтрати, привласнення військового майна чи бюджетних коштів,
головним розпорядником яких є Міністерство оборони України, або
заволодіння ними під час дії воєнного стану»
*(реєстр. № 11013 від 13.02.2024 р.)**

Законопроект розроблено з метою «запровадити справедливую кримінально-правову кваліфікацію злочинних діянь щодо розтрати, привласнення військового майна чи бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Міністерство оборони України, або заволодіння ними під час дії воєнного стану шляхом зловживання службовим становищем».

Визнаючи необхідність удосконалення правових підстав відповідальності за злочини проти основ національної безпеки, вважаємо за доцільне зазначити таке.

1. У законопроекті пропонується визнати розтрату, привласнення, заволодіння військовим майном чи бюджетними коштами особливою формою державної зради, що вчиняється під час дії воєнного стану шляхом зловживання службовим становищем. Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про правотворчу діяльність» закон – це нормативно-правовий акт, прийнятий Верховною Радою України та (або) на всеукраїнському референдумі в установленому Конституцією України та законом порядку, що регулює найбільш важливі суспільні відносини. На нашу думку, не вбачається доцільним переобтяження закону другорядними, із погляду його мети, положеннями.

Диспозиція чинної статті 111 Кримінального кодексу України (далі – КК України) до підстав кримінальної відповідальності за державну зраду відносить умисне діяння, вчинене громадянином України на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України у таких формах: перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту, шпигунство, надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України. Тобто, обов'язковою ознакою такого діяння є його *мета – заподіяти шкоду державі*, що не відображено в положеннях законопроекту.

2. Відповідальність за привласнення військового майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем вже передбачено статтею 410 КК України, відповідно до частини другої цієї статті такі дії караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років; а у випадку вчинення таких діянь в умовах воєнного стану – караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

Також статтею 210 КК України передбачена кримінальна відповідальність за нецільове використання бюджетних коштів службовою особою, а так само

здійснення видатків бюджету чи надання кредитів із бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням всупереч Бюджетному кодексу України чи закону про Державний бюджет України на відповідний рік, якщо предметом таких дій були бюджетні кошти у великих розмірах.

Окрім цього, відповідно до пункту 11 частини першої статті 67 КК України вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій є обставиною, що обтяжує покарання, а отже – враховується судом при визначенні його виду та розміру. Зокрема, враховуючи вимоги статті 65 КК України (загальні засади призначення покарання), суд може: призначити найсуворіший вид основного покарання при альтернативній санкції; призначити основне та/або додаткове покарання в максимальних межах, визначених санкцією відповідної статті (частини статті) Особливої частини КК; відмовитися від застосування положень статті 69 КК України «Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом».

3. Принагідно зауважимо, що будь-які зміни норм кримінального закону повинні мати наукове обґрунтування, що базується на результатах ґрунтовного аналізу практики застосування відповідної статті КК України, які б доводили недостатню ефективність чинної редакції КК, наявність проблем у застосуванні його норм, наявність випадків, коли справді небезпечні діяння залишалися безкарними внаслідок недосконалості закону.

Наведені в пояснювальній записці законопроекту твердження про те, що «розтрата, привласнення, заволодіння, вчинене у великих розмірах шляхом зловживання службовим становищем, якщо йдеться про період воєнного стану та про військове майно і бюджетні кошти Міністерства оборони України, також за своєю суттю є державною зрадою, роботою на ворога в період збройного конфлікту, допомогою іноземній державі у проведенні підривної діяльності проти України», не можуть вважатися достатніми аргументами пропонованих змін.

З огляду на відсутність належного обґрунтування необхідності прийняття законопроекту, навряд чи можна сподіватися, що його прийняття «може підвищити довіру громадян України до держави та її органів, а також може призвести до попередження відповідних злочинних діянь».

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*